

NOACH VAN BEUSEKOM OVER DE TOEKOMST VAN HET NEDERLANDSE PENSIOENSTELSEL:

Het Nederlandse pensioenstelsel komt meer en meer onder druk te staan. Dat blijkt ook uit de bevindingen van de Commissie Toekomstbestendigheid Aanvullende Pensioenregelingen, die onlangs zijn gepresenteerd. Noach van Beusekom, financieel planner en eigenaar van Pensioen & Planning Nederland, ziet echter genoeg kansen. "Maar dan moeten we niet wachten tot 2020 met het nemen van maatregelen."

'Niet wachten tot 2020, *nu* maatregelen treffen'

De Commissie Toekomstbestendigheid Aanvullende Pensioenregelingen, in de volksmond de Commissie Goudswaard genoemd, heeft eind januari haar bevindingen aan opdrachtgever minister Donner gepresenteerd. In het rapport 'Een sterke tweede pijler' concludeert de commissie dat het Nederlandse pensioenstelsel moet worden aangepast om weer toekomstbestendig te worden. Door de vergrijzing, de stijgende levensverwachting en het groeiende risico op financiële risico's zijn de huidige ambities en veronderstelde zekerheid op termijn niet langer haalbaar. Toch pleit de commissie voor behoud van een collectief en solidair pensioenstelsel. De consequentie hiervan is dat er keuzes moeten worden gemaakt om tot een nieuw evenwicht tussen ambitie, zekerheid en kosten van pensioen te komen. Volgens de commissie zijn hiervoor goede mogelijkheden.

SOLIDARITEIT

Hoewel er in de media naar aanleiding het rapport flink wordt gesomberd en een enkeling zelfs zover gaat om te concluderen dat dit het faillissement van het Nederlandse pensioenstelsel zou betekenen, ziet Noach van Beusekom het minder negatief. "In mijn beleving is het pensioenstelsel verre van failliet. Maar er staan wel spannende dingen in het rapport van de commissie. De commissie legt de nadruk op de termen 'collectief' en 'solide'. Maar hoe denken de jongeren daarover? Zijn zij bereid om structureel teveel te blijven betalen? Dat is de centrale vraag."

Jongeren zitten in een lastige positie. "Zij worden min of meer verplicht om solidair te zijn met de ouderen. Maar wie zal er straks solidair zijn met hen?", vraagt Van Beusekom zich af. "Daarom wordt steeds vaker voorzichtig geopperd dat de oudere leeftijdscohorten meer moeten gaan betalen om de toekomst veiliger te stellen. De huidige financieringsvorm is in grote mate gebaseerd op een gemiddelde doorsnee premie. De commissie schuift de besluitvorming over dit gevoelige onderwerp door naar de sociale partners, die het samen maar moeten bepalen."

Van Beusekom ergert zich eraan dat werkgevers steeds minder bereid blijken om mede de pensioenrisico's te dragen: "In de goede jaren profiteerden zij van het voordeel door veel minder premie te betalen. Maar nu het tegenzit, blijken zij niet bereid om bij te springen. Dat is een klassiek geval van wel de lusten, maar niet de lasten. Die houding past niet in de solidariteitsgedachte."

"Een ander probleem zijn de discrepanties die gaan ontstaan in de hoogte van de premies. De commissie Goudswaard erkent dat mannen meer betalen dan vrouwen, hoger opgeleiden langer leven dan lager opgeleiden en jongeren in verhouding meer premie betalen dan ouderen. Met name die laatste groep wordt ook nog geconfronteerd met het feit dat, mochten zij een eigen bedrijf beginnen, zij de reeds betaalde premie niet mogen overdragen van hun pensioenfondsen naar bijvoorbeeld een lijfrentevoorziening. Ik vind dat dit wel mogelijk

Noach van Beusekom

zou moeten zijn, maar het is een heet hangijzer. Te denken valt aan een soort waardeoverdracht tussen de tweede en derde pijler. Voor het eerst gaat de SER hier onderzoek naar doen. Dat vind ik een goede ontwikkeling.”

UITGEHOLD

De hoogte van de pensioenen staat natuurlijk al veel langer onder druk. Van Beusekom: “Van een pensioen, dat was gebaseerd op het eindloon, zijn we in Neder-

land naar een situatie gegaan waarbij het middelloon als uitkeringsgrondslag wordt gehanteerd. Indexatie en dekkingen zijn inmiddels uitgehold. Dit geldt overigens ook voor de nabestaandenpensioenen: de premie ligt nog steeds op het oude niveau, maar de dekking wordt steeds verder versoberd.”

Zowel de adviesmarkt als de commissie Goudswaard verwacht dat we naar een lager opbouwpercentage per dienstjaar gaan. Volgens Van Beusekom zullen de pen-

➡ sioenambities nog lager uitvallen dan op dit moment wordt ingeschat. Dit blijkt uit de cijfers die hij noemt: “Naar verwachting gaan we van 2% eindloon naar 1,9 % eindloon en voor middelloon van 2,25% naar 2,15%. Op basis van 46 dienstjaren (21 tot 67 jaar) voorzie ik dat we op termijn zelfs zullen uitkomen op slechts 1,75% middelloon en 1,5% eindloon.”

Er zijn drie ‘hendels’ waaraan fondsbeheerders kunnen trekken om bij te sturen. “De eerste is de premie die, als de huidige ambitie zou blijven bestaan, omhoog zou moeten. Dat is volgens alle betrokkenen echter niet realistisch. De tweede hendel is de aanspraak, die in dat geval omlaag zou moeten. Maar nu opgebouwde rechten verminderen, zou tot een nog grotere vertrouwensbreuk leiden en is dus geen optie. De derde hendel, wel of niet indexeren, levert voor de toekomst geen oplossing, omdat veel pensioenen nu al niet of beperkt worden geïndexeerd. Dat kan ook eigenlijk pas weer als de dekkingsgraden zich hebben hersteld tot tenminste 135%. De conclusie die je hieruit kunt trekken, is dat alle sturingsmogelijkheden die er nu zijn, geen oplossing zullen bieden voor het probleem.”

NOACH VAN BEUSEKOM:

Kansen en aandachtspunten voor financieel planners

“Door alle ontwikkelingen is de kans toegenomen dat de ambitie van een financieel plan niet wordt gehaald op basis van de huidige aanpak”, waarschuwt Noach van Beusekom. “Ook de ontwikkeling van de inflatie werkt hieraan niet mee. Belangrijke zaken waarover financieel planners aandachtig met hun klanten moeten spreken, zijn de vragen in hoeverre het huis straks vrij zal zijn van hypotheeklasten en in hoeverre de nu geprognosticeerde hoogte van de inkomsten, inclusief hun pensioeninkomen, zeker en reëel zijn.”

“Voor financieel planners is het verder interessant te weten dat het risico van de pensioenopbouw meer bij de deelnemer wordt neergelegd en dat mogelijk de pensioenopbouw in de toekomst gekoppeld zal worden aan het inkomen, vermogen en opleidingsniveau. Verder moeten zij nog scherper dan nu kijken naar de salarisambities van hun klanten in combinatie met hun opleidingsniveau. Ook hierin heeft de financieel planner een zorgplicht om tot een passend advies te komen.”

‘Werkgevers en pensioenfondsen debet aan beperkt bewustzijn werknemer’

Maarten Franken is eigenaar van Berkenhout Finance en één van de leden van de kennisgroep Levensverzekeringen en Pensioenen van de FFP. Wat hem het meest verbaasde in het rapport van de commissie Goudswaard, was de conclusie dat er een enorme premiestijging zou moeten plaatsvinden om de pensioenen ook in de toekomst op het huidige niveau te houden.

“Ik heb geen cijfers gezien en het dus niet doorge-rekend, maar ik vind dat raar. Als oorzaak voor deze premieverhoging van dertig procent of meer, noemt de commissie de toegenomen levensverwachting. Maar we mogen toch aannemen dat de actuarissen van de pensioenfondsen hun werk naar behoren hebben gedaan en deze ontwikkeling hebben meegenomen in hun berekeningen?”

PERSOONLIJK AANSPREKEN

Ook Franken constateert een zeer beperkt pensioenbewustzijn bij een groot deel van de Nederlandse bevolking. “Ik vind dat de werkgevers en de pensioenfondsen hieraan debet zijn. Zij hadden veel eerder en veel duidelijker moeten communiceren wat de pensioengrondslag zou worden. Nu ontdekken veel mensen pas als ze al in de vijftig of zestig zijn, dat ze waarschijnlijk minder dan de helft van hun laatstverdiende loon als pensioenuitkering zullen ontvangen. En dan is het te laat om nog bij te sparen.”

Ondanks de grote aandacht die er nu voor de pensioenen is, verwacht hij echter niet dat dit tot meer bewustwording zal leiden. “Het blijft te abstract, te algemeen. Pas als je mensen persoonlijk aanspreekt en hen letterlijk laat zien wat hun pensioenuitkering wordt op basis van de huidige opbouw, gaat het bij ze leven. Als financieel planners kunnen wij die bewustwording dus stimuleren, maar dan zullen wij de klant wel pro actief moeten benaderen.”

De commissie concludeert dus terecht dat er geen rek meer zit in de premiestelling, volgens Van Beusekom. “Het gevolg hiervan is dat deelnemers of hun ambities moeten loslaten, of bereid moeten zijn om meer risico te dragen. Dat laatste is het meest voor de hand liggende scenario. Een andere mogelijkheid is om de opbouw tot een maximum te beperken, zeg 70% van een maximaal loon van 50.000 euro. Een dergelijk scenario past ook in de solidariteitsgedachte.”

NU INGRIJPEN

In de ogen van Beusekom is de commissie lang niet kritisch genoeg geweest richting de fondsbeheerders: “Er komen vooralsnog geen nieuwe eisen voor het financiële toetsingskader (FTK). Dat geeft weinig vertrouwen. Zeker gezien de onzekerheden die we door de gebeurtenissen van het afgelopen jaar eindelijk zijn gaan onderkennen.” Dat de fondsen als verdediging aanvoeren dat zij geen zicht hadden op de zogenaamde ‘witte vlekken’, groepen die zich in een later stadium bij een pensioenfonds hebben aangesloten en dus relatief minder hebben bijgedragen aan de dekkingsgraad van het fonds, sterkt hem in zijn overtuiging dat er meer toezicht moet komen.

Gelukkig zijn de problemen nu nog beperkt: “De armoede in Nederland is erg laag in vergelijking met andere landen”, aldus Van Beusekom. “Maar door de steeds hogere levensverwachtingen in combinatie met mogelijk lagere pensioenopbouw, moeten we oppassen dat we niet langzaam afglijden. Het is een lange termijnvraagstuk. Belangrijke factoren die hierbij een rol spelen, zijn de -opleving van de -economie, de toeneemende vergrijzing en de vraag in hoeverre deelnemers van pensioenfondsen bereid zijn om een lagere uitkering te accepteren.”

Reden temeer om snel in te grijpen: “De commissie Goudswaard heeft in haar adviesrapport de eerste stappen gezet voor een toekomstbestendig pensioen. Het feit dat de beslissingen weer tien jaar vooruitgeschoven worden, is niet verstandig. We moeten nu ingrijpen. Dat biedt deelnemers de mogelijkheid om alvast te beginnen met bijsparen voor later én het is een goed signaal om duidelijk te maken dat het een serieus probleem is. Alleen zo creëer je de kans dat de gemiddelde Nederlander een realistische pensioenverwachting krijgt.” 🐼

ANDRÉ ONNINK, FINANCIËEL IN BALANS:

‘Bommetje onder pensioenstelsel’

“De conclusie van de Commissie Goudswaard dat het Nederlandse pensioenstelsel op termijn te duur zal zijn, is eigenlijk niets nieuws”, vindt André Onnink, eigenaar van Financieel in Balans en lid van de kennisgroep Levensverzekeringen en Pensioenen van de FFP. “Maar met de veranderingen die Goudswaard voorstelt, gaat er toch een klein bommetje af onder het huidige collectieve pensioenstelsel. Het schokeffect is misschien wel goed voor de pensioenbewustwording bij de gemiddelde Nederlander.” In combinatie met twee andere ontwikkelingen biedt de versoering van het pensioenstelsel goede kansen voor financieel planners. “Omdat de AOW-leeftijd opschuift én het vertrouwen in pensioenfondsen sterk is

afgenomen, denken steeds meer mensen erover na wat zij zelf voor hun financiële toekomst kunnen regelen. Er is duidelijk behoefte aan flexibele oplossingen die goed aansluiten bij de eigen wensen en doelstellingen. Ik spreek steeds meer 45- en 50-plussers die vermogen opbouwen in box 3 door elke maand geld te storten op een spaar- of beleggingsrekening. Dit vermogen kan te zijner tijd flexibel worden ingezet voor het afdekken van de inkomenshiaten of ter vermindering van de woonlasten. Ook fiscaal sparen is weer in, sinds de invoering van de lijfrente bankspaar- en belegrekening.

ACCEPTATIE UURFEE

De groep waarvoor hij doelt, wil zelf het fi-

nanciële roer in handen nemen en zoekt daarbij advies van onafhankelijke professionals. “Het positieve gevolg daarvan is, dat zij ook veel sneller bereid zijn om dat advies op basis van een uurfee te betalen”, merkt Onnink. “Daarmee raakt deze vorm van belonen steeds meer geaccepteerd. Dit geldt overigens niet alleen voor pensioenen, maar voor financieel advies in de brede zin.” Helaas blijven de jongeren achter waar het om hun pensioenplanning gaat. “Zij interesseren zich nauwelijks voor hun financiële huishouding over dertig, veertig jaar. ‘Dat zien we dan wel weer’, is hun insteek. Ze zijn nu bezig met huisje-boompje-beestje, ouderschap en carrière. Het is en blijft erg moeilijk om hen bewust te maken van hun pensioensituatie, terwijl zij juist ruim de tijd hebben om deze zaken nog in hun eigen voordeel te regelen.”